UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Quadragesimatertia illa duo, pudicu[m] [et] doctore[m].

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

tatem. Et dicit Ambro. Ordinata eſt charitas vt primo deus: ſecundo parentes: deinde filij: poſtea domeſtici: vltimo extranei diligant. Et alibi dicit Ambro. ꝙ delect⁹ perſonaꝝ debet eſſe in miſericordia impēdēda: vt.lxxvj. diſt.nō ſatis. ⁊ Hiero. dicit ꝙ in pauperib⁹ non tam paupertas ꝙ̄ religio eſt attēdenda: vt.xvj. q.j.qm̄ quicquid. ⁊ Auguſt. dicit. Utilius eſurienti panis tollitur, ꝙ̄ de cibo ſecurus ⁊c. vt v.q.v. non omnis.

iij.ps. xxiij.q.iiij. nimiuz. Diſtigue ergo. eorū qui petunt eleemoſynaz, alij ſunt cogniti, alij non. Itē alij petūt quaſi ex debito, vt predicatores et prelati: alij pro ſuſtētatione corporis. Si ergo quis petat ex debito ratione officij, quia dicit ſe ad hoc miſſum vt ibi predicet: ⁊ tale officium, conſtat ei cōmiſſum eſſe: recipiendus eſt. ſi eſt incognitus: eſt examinandus an ita ſit: vt in hoc capitulo. Si autem quis petit pro nutrimēto, tunc indiſtincte omnibus eſt danda: vt hic, et.j.q.ij. ꝙ̄ pio. et.xj.q.iij. quoniam. niſi quis per ſecuritatē cibi negligat iuſtitiaz, quia tunc ſubtrahenda eſt ei: vt.v. q.v. non omnis. niſi iam fame moriatur: vt.lxxxvj. diſt. paſce. ſi autem non poſſumus omnibus ſufficere, tunc danda eſt potius bono ꝙ̄ malo, et conſanguineo ꝙ̄ extraneo. et ſic loquitur illud: deſudet eleemoſyna ⁊c. et illud. Ordinauit in me charitatem. vt.lxxxvj. diſtinct. non ſatis.

Uide qd not. Andr. Alciat⁹ li. pter miſſorū j. in dictione agapes et ſic expone agapē. i. cōuiuia paupib⁹ preparata.

a ¶ Sed quoniam omnes. Arg. ꝙ ratione dubitationis melius eſt ex abundanti aliquid facere, ꝙ̄ aliqd dimittere: vt.xj.q.iij. nolite. xiij. queſt.ij. non eſtimemus. xxiiij. queſtio.iij. corripiantur. Et eſt argu. ad queſtionem cum dubitatur quis ex duob⁹ occiderit hominem, ꝙ potius ambo admittantur ad ordines, ꝙ̄ ambo repellantur. Argu. contra. xxiij.q. vlti. ſi quatuor. Quid iuris ſit de hoc, notatur in queſtionib⁹, ⁊ eſt expreſſum de homi, ſignificaſti.

Dubitatio notabilis.

Arg. ad hoc. xxiij.q. iiij. ꝙ̄ magnū Lau.

b Non oportet. ¶ Partes. ⁊ domum mittere. ⁊ eſt contra epiſcopos qui nolunt prouincias viſitare: et tamen petunt redimi procurationes: vt.x. queſt.j. relata.

c ¶ Propter iniuriam. i. infamiam.

ret: ſed qm̄ omnes[a] recipiebat, ſuſcepit et angelos. Non enim ex vita eorum quos accipis, mercedem tibi retributur⁹ eſt de⁹: ſꝫ ex volūtate ⁊ honorificētia multa ⁊ mīa ⁊ bonitate.

Sed licet ipſa cōuiuia deſpicienda non ſint: tamen non in eccleſijs celebrari, nec clericos ad ea cōuocatos partes ex eis ſibi tollere oportet.

Unde in Laodicēſi concilio.

¶ Clerici ad agapem vocati, partes ſibi non tollant.

Non opꝫ miniſtros altarꝭ vel quoſlibet clericos ad agapē vocatos partes[b] tollere, propter iniuriā[c] q̄ ex hac occaſione eccleſiaſtico ordini poterit deputari.

¶ In locis deo dedicatꝭ, nec comedere, nec accubit⁹ ſternere licet.

Non opꝫ in baſilicis ſeu in eccleſijs agapē facere: ⁊ intus manducare, vel accubitus ſternere non licet.

Itē ex concilio Cartha. iiij.

¶ Niſi neceſſitate coacti clerici in eccleſia nō cōuiuent.

Nulli epi vel clerici in eccleſia conuiuentur, niſi forte trāſeūtes[d] hoſpitioꝝ neceſſitate illic reficiant. populi etiam ab huiuſmodi cōuiuijs (quātū poteſt fieri) phibeant.

Itē ex dictis beati Benedicti abbatis.

¶ De eodem. Palea.

Oratoriū[e] hoc ſit qd dicit: nec ibi quicꝙ̄ aliud[f] geratur vel cōdatur ꝙ̄ qd diuinis miniſterijs ꝯueniat.

Item Auguſtinus.

In oratorio preter orādi ⁊ pſallendi cultū penit⁹ nihil agatur: vt nomini huic ⁊ opa iugiter impēſa ꝯcordēt.

¶ Diſtinctio. xliij.

Sadicus[g] ꝗ̊ꝙ̄ dꝫ eſſe ſacerdos: vt ⁊ morib⁹ ⁊ verbis pudorē indeſinēter exhibeat. Uñ i cāticis canticorū gene[h] ſponſe, id eſt predicatores, turturi cōparantur. Debet[i] etiam gratiam docendi habere: quia vt Hiero. ait, innocētis abſqꝫ ſermone conuerſatio quantum exemplo prodeſt, tantum ſilentio[k] nocet. nam latratu[l] canis ...

d Nulli. ¶ Tranſeuntes. ſic in tabernis poſſunt clerici comedere cauſa neceſſitatis: vt.xliij. diſ. clerici. de vi. ⁊ ho. cleri. clerici.

e ¶ Oratoriū. ab orando quippe dicitur: vt in eo nihil aliud ꝙ̄ oretur ⁊ pſallatur. j.eo. in oratorio.

f ¶ Quicꝙ̄ aliō. tamen eccleſiaſtice cauſe poſſunt ⁊ debēt tractari in eccleſia: vt.ij.q.ij. preceptum.

Sudic⁹ quoqꝫ. ¶ Hec diſ. diuiditur in quatuor partes: in quarum prima dicit ꝙ rector eccleſie debet eſſe diſcretus in ſilentio, ⁊ vtilis in verbo: ne aut tacenda dicat, aut dicenda ſubticeat. ⁊ ad hoc probandum inducit cap. ſeq. Secūda ibi: in mandatꝭ. Tertia ibi: ſcimus autez. Quarta ibi: pariter quoqꝫ. Jo. de fan.

¶ Caſus. Hic pſequitur Gratian⁹ vij. c. apoſtolice regule: ſcilꝫ oportet epiſcopum eſſe pudicum. quod verū eſt non ſolū factis, ſed etiam verbis: vt probatur per cātica canticoꝝ.

g ¶ Pudic⁹. hic breuiter tāgit. vij. cap. apoſtolice regule, oportet epm̄ eſſe pudicum.

h ¶ Gene. ſicut enim per genas cibi, ſic per predicationes eccleſie fideles incorporantur. vt de conſecratione diſtinctio.ij. quia paſſus.

¶ Pro i. ¶ In hoc. §. pſequitur Gratian⁹. viij. ca. apoſtolice regule, ſcꝫ oportet epiſcopum eſſe doctorē. i. talē qui ſciat docere. Nam quantum pdeſt bonis per exempla bone vite, tantū nocet malis ſi ſileat. Nam predicatione prelatoꝝ mali ſunt arcēdi ⁊ corripiendi: ſed in ſua predicatione debet prelat⁹ eſſe diſcret⁹: ne vel tacenda proferat, vel dicenda taceat.

i ¶ Debet. ⁊c. Hic proſequitur. viij. cap. apoſtolice regule: oportet ordinādum eſſe doctorem. id eſt talem qui ſciat docere ⁊ predicare. conſiderabit autem prius quibus ⁊ que predicet: quia non omnia omnibus ſunt predicanda. hereticis enim ſecreta fidei non ſunt pandenda: nec nimis alta dicet minus capacibus. ⁊ ſi ſubditi non obediunt predicanti, non ideo ceſſabit a doctrina et correctione eorum.

k ¶ Silentio. Expone negatiue. ſic. ij.q. vij. ſancta.

l ¶ Nam latratu. i. predicatione.

a ¶ Canū.J.ij.q. vij.qui nec.
b ¶ Et baculo.cō minationis.

Sit rector.
S ¶ hoc ca.diuidiť in tres partes. In prima parte dicitur ꝙ rector debet eſſe diſcret⁹ vt ſileat vel loquatur cum viderit expedire. Nam ſicut incauta locutio ponit hominem in errorem: ſic indiſcretum ſilentiū in errore relinquit. et hoc ꝓbatur.ix.authoritatib⁹. In ſecunda parte que incipit ibi: Sȝ cum rector.diciť ꝙ predicator debet eſſe vtilis in verbo.i.ꝙ talia proferat per que corda audientium non ledātur. et hoc ꝓbatur tribus authoritatib⁹. In tertia que incipit ibi: Prouidendum quoqȝ eſt.dicitur ꝙ etiaȝ vtilia non debet nimis effundere: quia loquacitas nimia lexus apud homines reputatur. ⁊ hoc ꝓbatur trib⁹ authoritatibus. Joan. x.c. Eſaie lvj.d. Ezec. xiij.a.

¶ Caſus. Primo dicit ꝙ predicator vel rector nec ſilenda proferet, nec ꝓferenda ſilebit. et hoc probat.ix.authoritatibus. Secundo dicit ꝙ talia ꝓponat que nō deducāt homines in errorem. et hoc probat trib⁹ authoritatib⁹. tertio oſtēdit ꝙ etiam vtilia non debet nimis effundere. ⁊ hoc probat tribus authoritatibus.

c ¶ Veniente.iuxta illud. Threnor.ij Vers⁹.
Nā ſiluiſſe nocet: multoſqȝ ſilētia dānant.
d ¶ Latrare.ꝓpter pigritiam.
e ¶ hinc rurſus,

num[a], ⁊ baculo[b] paſtorū lupi ſunt arcendi. In ipſa autē doctrina diſcretū oportet eſſe rectorē: ne aut tacēda proferat, aut dicenda taceat.

Unde Gregori⁹ in.iij.cap.ſui paſtoralis parte.ij.ait.

¶ De diſcretione predicationis ⁊ ſilentij.

Sit rector diſcret⁹ in ſilētio, vtilis et cautus in verbo: ne aut tacenda ꝓferat, aut ꝓferenda reticeſcat. Nam ſicut incauta locutio in errorē ptrahit: ita indiſcretum ſilentium eos qui erudiri poterāt, in errore derelinqt. Sepe nāqȝ rectores improuidi humanā amittere gratiā formidantes loq̇ libere recta ptimeſcūt: et iuxta veritatȝ vocē nequaqȝ gregis cuſtodie paſtorum ſtudio, ſed mercenariorum vice deſeruiunt: quia veniente[c] lupo fugiūt dum ſe ſub ſilentio abſcōdunt. Hinc nāqȝ eos per prophetam domin⁹ increpat, dicens in Eſaia: Canes muti, non valentes latrare[d]. Hinc rurſus[e] queriť dicens in Ezechiele. Non aſcendiſtis ex aduerſo: neqȝ oppoſuiſtȝ vos murum pro domo iſrael vt ſtaretis in prelio in die dñi. Ex aduerſo quippe aſcendere, eſt ꝓ defenſione gregis voce libera huius mundi poteſtatibus cōtraire. Et in die dñi in prelio ſtare, eſt prauis decertantib⁹ ex iuſtitie amore reſiſtere. Paſtorem enim recta timuiſſe dicere[f], quid eſt aliud qȝ tacendo[g] terga prebuiſſe? q̇ nimirū ſi pro grege ſe obijcit: murum ꝓ domo iſrael hoſtibus opponit. Hinc rurſus delinquenti pplo diciť in Hieremia. Prophete tui viderunt tibi falſa et ſtulta: nec aperiebāt tibi iniq̇tatē tuā vt te ad penitentiā ꝓuocarent. Prophete quippe in ſacro eloquio nonnunqȝ doctores vocanť: qui dum fugitiua[h] eſſe preſentia indicant, que futura ſunt manifeſtant. quos[i] diuinus ſermo falſa videre redarguit: quia dum culpas corripere metuunt, incaſſum delinquētibus ꝓmiſſa ſecuritate[k] blādiuntur. qui iniq̇tatem peccātiū nequaqȝ aperiūt: quia ab increpationis voce conticeſcunt. Clauis quippe apertionis, eſt ſermo[l] correctionis: que increpando culpam detegit quā ſepe neſcit[m] ipſe etiā qui perpetrauit. Hinc etiā Paul⁹ ait ad Titum. Ut potēs ſis in doctrina ſana exhortari: et eos qui cōtradicūt, redarguere. Hinc per Malachiam diciť. Labia ſacerdotis cuſtodiunt[n] ſcientiam ⁊ legem requirunt ex ore ei⁹: quia[o] angelus dñi exercituū eſt. Hinc per Eſaiam dñs monet dicēs. Clama, ne ceſſes: quaſi tuba exalta vocē tuam. Preconis[p] quippe officium ſuſcipit quiſquis ad ſacerdotium accedit: vt ante aduentum iudicis qui terribiliter ſequitur, ipſe ſcilicet declamando gradiať. Sacerdos ergo ſi predicationis eſt neſcius: quam tibi clamoris vocem daturus eſt preco mutus? Hinc eſt eñ quod in actib⁹ apoſtoloꝝ legiť. Super paſtores[q] primos in linguarū ſpecie ſpiritusſanctus inſedit: quia nimirum quos repleuerit, de ſe protinus loquentes facit. Hinc Moyſi precipiť in Exodo vt tabernaculū ſacerdos ingrediens tintinabulis[r] ambiať: vt vcȝ p̄dicatoris voces habeat, ne ſupni inſpectoris iudicium ex ſilentio offendat. Scriptū q̇ppe eſt. Ut audiať ſonitus quando ingreditur et egreditur ſanctuariū in conſpectu dñi, ⁊ non moriať[ſ]. Sacerdos nāqȝ ingrediēs vel egrediens moriť ſi de eo ſonitus non audiť: q2 irā contra ſe occulti iudicȝ exigit, ſi ſine pre-

Primo conqueritur: et primo ponit verba ꝓphete: deinde ea exponit: et ſic procedit per totum cap.
f ¶ Dicere.id eſt dicitur.
g ¶ Tacēdo. Nota ꝙ tacens et timens fugere dicitur. vnde etiam tacens pro contumace habetur: vt.lxv. diſtinct. ſi forte. et ff. de interrog. ac. de etate.§.qui tacuit.
h ¶ Qui dum fugitiua.i. tranſitoria. ad Titū.j.b.
i ¶ Quos. ſimplex relatio.nō referť ad immediate dictum. mala. j.b.
k ¶ Securitate. Eoipſo ꝙ tacetur promittitur ſecuritas delinquentibus: vt.lxxxiij. diſtin.error. Eſaie lviij.a.
l ¶ Sermo. doctoris.
m ¶ Neſcit.ſ.eſſe peccatū ille cui prediclať: vel cū ei⁹ penitētia audiť, queriť ab eo locus ⁊ tēpus ⁊ perſona cuȝ qua deliquit: que forte peccator propter verecundiam vult occultare: vt ꝺ pe.di.vj.c.j.i fi.† Actu. ij.b. Tñ in queſtionib⁹ vbi ſit preiudiciuȝ alij, nō fiēt ſpeciales iterrogatiōes: vt.ff. de queſti.l.j. .§.q̇ queſtionē. † Et de pe.diſt. v.ca.j.i prin.
n ¶ Cuſtodiūt.i. cuſtodire debēt.
o ¶ Q2 angel⁹.i. nuncius dñi. Exod xxviij.
p ¶ Preconis.J. de conſe.diſtin.iiij. baptiſmus.
q ¶ Paſtores.i. apoſtolos.
r ¶ Tintinabulis. octoginta tintinabula et totidem mala punica in inferiori margine tunice ſacerdotalis pendebant.
ſ ¶ Nō moriať.

Anima ſcꝫ peccando: vel vt fama eius non ſit mortua.

Uerba in ꝯſẽſu do mrĩmonio an ſint de neceſſitate.

a ¶ Opera. Argu. q̄ ſi aliqua permiſerit ſe deſponſari vel arrari, licet expreſſe non conſentiat: videt q̄ ſponſalia ſint contracta. Argu. xxx. q. v. femine. xxvij. q. ij. ſi quis deſponſauerit. xxxij. q̄ſt. ij. honoratur. ff. de ſpõ. ſed ea. † Nam opera probãt: vt. xlvj. diſ. ca. i. xj. q. iij. exiſtimant. xxij. q. v. cauete. et extra de his q̄ fi. a ma. par. ca. ex ore. Argu. ff. de mino. ſi filius. ff. de inoffi. teſta. l. vlti. ff. de edili. edi. ſi tamen. §. et qui. Joan. Ego dico q̄ ſi cõtrahẽtes poſſunt loqui, exprimere debent conſenſum ſuum: alioquin nõ iudicaretur pro matrimonio: cum neceſſaria ſint verba quantũ ad eccleſiam: vt ex de ſpon. tue fraternitat. quia etiã mutus ſi cõtrahit ſignis debet exprimere conſenſum: vt extra de ſpõ. cũ apud Bar.

† dicas q̄ ſi parẽtes ꝯſẽtiant cũ filijs, ſufficit eorum taciturnitas: vt i iurib⁹ p̄dict. et ex. de ſpõ. impu. acceſſit. et ca. de illis. Ar.

Mar. ix. c.

dicatiõis ſonitu incedit. Apte autem tintinabula veſtimẽtis illius deſcribunt inſerta. veſtimẽta enĩ ſacerdotis q̄d aliud q̄ꝫ recta opera debem⁹ accipere? ꝓpheta teſtante, qui ait in pſal. Sacerdotes tui induant iuſtitiã. Ueſtimentis itaqꝫ illi⁹ tintinabula inherẽt, ſi vite viã cum lingue ſonitu ipſa quoqꝫ opa[a] ſacerdotis clament. Sed cũ rector ſe ad loquendũ preparat, ſub quanto cautele ſtudio loquat attẽdat: ne ſi inordinate ad loquẽdum rapitur, erroris vulnere corda audientiũ feriant: ⁊ cũ fortaſſe ſapientem ſe videri deſiderat, virtut cõpagẽ inſipienter abſcindat. Hinc nãqꝫ veritas dicit in Marco. Salẽ in vobis, ⁊ pacẽ habete inter vos. p ſalẽ quippe verbi ſapientia deſignat. Qui ergo loq̄ ſapienter nitit, magnopere metuat ne ei⁹ eloquio audiẽtiũ vnitas cõfundat. Hinc Paul⁹ ait ad Romanos. Non pl⁹ ſapere q̄ꝫ oportꝫ ſapere: ſꝫ[b] ſapere ad ſobrietatẽ[c]. Hinc in Exodo i ſacerdot veſte iuxta diuinã vocem tintinabulis mala punica coniungunt. Quid ergo per mala punica, niſi fidei vnitas deſignat? Nã ſicut in malo punico vno exterius cortice multa interius grana muniũtur: ſic innumeros ſancte eccleſie populos vnitas fidei contegit: quos intus diuerſitas meritorũ tenet. Ne igit rector incautus ad loquẽdum prorũpat: hoc quod iam premiſim⁹, per ſemetipſum veritas diſcipulis clamat in Marco. Habete ſalem in vobis, ⁊ pacẽ inter vos. ac ſi figurate per habitũ ſacerdotis dicat. Mala punica tintinabulis iungite: vt p omne q̄d dicitis, vnitatem fidei cauta obſeruatione teneatis. Prouidendum quoqꝫ eſt ſolicita intentione rectorib⁹ vt ab eis non ſolum praua nullo modo, ſed nec recta quidẽ nimie[d] et inordinate ꝓferantur: q: ſepe dictorũ virt⁹ perdit cum apud corda audientiũ loquacitas incauta opportunitate leuigatur[e]: ⁊ authorẽ ſuum hec eadem loquacitas inquinat, q̄ ſeruire auditorib⁹ ad vſum ꝓfectus ignorat. Unde bene per Moyſen dicit i Leuitico. Uir q̄ fluxũ ſeminis patit, immundus erit[f]. In mẽte quippe audientiũ ſemẽ future cogitationis eſt audita equalitas locutionis: q: dũ p aurẽ ſermo concipitur, cogitatio in mente generat. Unde et ab hui⁹ mundi ſapiẽtib⁹ in actib⁹ aplor̄ predicator egregius ſeminiuerbius[g] eſt vocat⁹. q̄ ergo fluxũ ſeminis ſuſtinet, immũd⁹ aſſeritur: q: multiloquio ſubdit⁹, ex eo ſeſe inq̄nat, q̄d ſi ordinate ꝓmeret, prolẽ recte cogitationis edere in audiẽtium corde potuiſſet: dũqꝫ incaut⁹ per loq̄citatẽ defluit: non ad vſum gñis, ſꝫ ad immunditiã ſemen fundit. Uñ Paul⁹ quoqꝫ cum diſcipulũ de inſtãtia predicationis admoneret, dixit ad Timotheũ epl'a ſcd'a. Teſtificor corã deo ⁊ Chriſto Jeſu q̄ iudicatur⁹ eſt viuos ⁊ mortuos, ⁊ p aduẽtũ ipſi⁹ ⁊ regnũ ei⁹: p̄dica verbũ: inſta opportune et importune. dictur⁹ ĩportune, p̄miſit[h] opportune: q: ſcꝫ apd̄ auditoris mentẽ ipſa ſua vtilitate ſe deſtruit ſi habere ĩportunitas[i] opportunitatẽ neſcit.

Item Origenes.

C. Porcis ⁊ canib⁹ ſacra non ſunt committenda.

IN mandatis habem⁹ vt

b ¶ Sed ſapere. Ad hec que hic dicuntur, bene facit extra de here. cum ex iniuncto.

Rom. xij. c.

c ¶ Ad ſobrietatẽ. i. ſine p̄ſũptiõe.

d ¶ Nimie. id eſt in multiloquio.

Exod. xxviij.

e ¶ Leuigatur. i. leuis et inanis ab auditoribus iudicatur.

f ¶ Erit. ſcꝫ vſqꝫ ad veſperã: vt. ꝫ. diſ. vj. teſtamẽtũ.

Seminiuerbi⁹ q̄s dicat.

g ¶ Seminiuerbius. A preſbyter athenieſium dictũ eſt de apoſtolo: q̄d ſibi vult iſte ſeminator verborum? et ſm hoc erit hic ſeminiuerbius. ſed ſi habes ſemiuerbius: tũc dic q̄ obſcurus erat: vel q: (vt dicitur) vitium lingue habebat.

† Alias dr̄ q̄ de ordine ſcripturẽ nõ ẽ curandũ. ff. de ſol. nec enĩ. ar.

h ¶ Premiſit. Argu. q̄ ab ordine verborũ eſt argumentandum. xx. diſtinct. §. j. ⁊ xxiij. queſt. iiij. diſplicet. ⁊ j. q. j. vt euidenter. ⁊ iij. queſtio. vij. in grauibus. extra de reſcript. cum dilecta. Et ſi precedens verbum eſt dubium, ⁊ ſequens manifeſtũ: ſequens clauſula eſt ſequẽda. ff. de peti. here. vtrum autẽ, quandoqꝫ etiam ſm precedentem exponitur ſequens. ff. de leg. j. ſi ſeruus plurium. in fi.

i ¶ Importunitas. Not. q̄ ꝓpter tria conſueuit induci cap. ſcꝫ q̄ tacens et timens videtur fugere. Itẽ q̄ eque aliquid ꝓbatur factis vt dictis. Item ordinem verborũ attendendum: vt per no. ſ. poſita patet.

Mat. vij. a.

Additio.

Leui. xv.

IN mãdatis. ¶ Hec eſt ſecunda pars huius diſt. in qua dicit q̄ hereticis et paganis non ſunt ſecreta noſtre fidei manifeſtanda. et hoc ca. ad hoc ꝓbandũ inducit. Si tu queras que dicta origenis recipiãtur? Reſpon. recipit eccleſia tanqꝫ ſua ea que de dictis eius Hiero. recipit. alia ſunt cum ſuo authore damnata p papam Gelaſium xv. diſt. ſancta romana. ꝟ. itẽ origenis. Jo. de fan.

Lucanus.

Act. xvij.

¶ Caſus. Queſitum fuit ab origene vtrum indifferenter ſecreta fidei ſint cuilibet reſeranda. Et reſpõdit q̄ non, duabus rationibus. Prima eſt, quia Chriſtus precepit vt intrantes ciuitatem examinemus quis ſit in ea dignus vt apud eum cibũ ſumamus: multo fortius eſt hoc faciendum in cibo ſpirituali: cum non debeamus proijcere margaritas nr̄as ante porcos. Secunda eſt: quia ſi

ij. Ti. iiij. a.

ij. pe.

fidelis eſt et bonus, paratus corrigi, reſerare ſibi debe=mus: vt quod in eo deficit, p nos ſuppleatur: vt ſi qua in eo macula fuerit, emendetur. ſi autem perfidus eſt ⁊ incorrigibilis, nulla ſecreta fidei ei ſunt reuelanda: ſed monendus eſt vt reſipiſcat. Si vero nos prouocet dice=re quod non decet ipſum audire, de=bemus eũ pruden=ter eluderẽ: ne ſi nil reſpõdeamus, pu=tent auditores in=opia reſponſionis nos declinare cer=tamen.

Mat. vij.a. a ¶ In mandatis. ſcilicet euãgelicis. Matthei.x.capi. ⁊ Marc.vij. vbi dñs precepit diſcipulis ſuis. In quancũqꝫ ciuitatem intrauer=itis, interrogate quis in ea dignus ſit: et ſic ibi mane=te. Ex verbis illis arguitur hic a mi=nori. Lau.

Addi=tio.

a ¶ Non poteſt. Nam timor in du=bijs deteriora ca=nit. Et Lucanus. Peſſim⁹ in dubijs augur timor.

Luca=nus.

b ¶ Q.ſ.i. quia bo=na ſint.

c ¶ Uirtutum. er=go videtur ꝙ qui non habet fidem, poſſit habere vir=tutem: quod non eſt veruꝫ: vt.xxiij. q.j.vbi.

d ¶ Que palam. id eſt indubitãter ſunt mala.

e ¶ Permanet. ſe=pius admonitus.

f ¶ De ſecretiori=bus. ſed ea que ſpectant ad admonitionem: non autem ſecreta fidei: quia ſi illa ſciret, facili⁹ nos inde impugna=ret: vt.xj.q.iij.nolite.

veniẽtes ad ciuitatẽ diſcam⁹ prius quis in ea dignus ſit vt apud eũ cibũ ſumamus: q̃to magis noſſe oportet quis qua liſve ſit is cui immortalitatis verba credẽda ſunt? Soliciti eñ debemus eſſe ne margari=tas nr̃as mittam⁹ añ porcos. Sꝫ ob alias cauſas vtile eſt vi ri hmõi habere notitiã. Si eñ ſciã q: in his de quib⁹ nõ põt[a] dubitari ꝙ[b] bona ſint, emẽda=tus eſt et inculpabilis, hoc eſt ſi ſobri⁹, ſi miſericors, ſi iuſt⁹, ſi mitis et human⁹ eſt: (q̃ vtiqꝫ bona eſſe nullus ambigit) tũc cõſequens videbiẽ vt ei q̃ obti net bona virtutũ[c]: etiã qð de=eſt fidei et ſciẽtie, cõferatẽ: ⁊ in quib⁹ maculari ei⁹ vita vide=batur, q̃ eſt in reliquis pbabi=lis, emendeẽ. Si vero in his q̃ palã[d] ſunt pctis inuolut⁹ per=manet[e] ⁊ inq̃nat⁹: nõ me opor=tet aliquid de ſecretioribus[f] ⁊ remotis diuine ſcientie prolo qui, ſꝫ magis ꝓteſtari ⁊ conue=nire illũ vt peccare deſinat, et actus ſuos a vitijs emendet. Qꝫ ſi ingeſſerit ſe, ⁊ prouoca=uerit nos dicere ea que, eũ mi=nus recte agentem non opor=teat audire: prudenter[g] eũ de=bemus eludere[h]. nam nihil oĩ=no reſpõdere, auditorũ cauſa vtile non videtur: ne forte exi=ſtimẽt nos reſponſionis penu=ria[i] declinare certamen: et ſic fides eorum ledatur, nõ intel=ligentiũ propoſitũ noſtrum.

Item Anacletus.

¶ Verba predicationis per=ſecutoribus ſuis prelati non ſubtrahãt.

SCimus aũt multos ob id ĩfeſtare doctores ſu=os, vt eos perdant[k], et placita ꝓprie volũtatis adimpleant: nõ ꝓpterea tñ doctores (iquã=tum vires ſuppetunt) a recta emulatione[l] ⁊ bona intentio=ne recedere[m] debent: ſcientes q: beati qui pſecutionẽ patiũ=tur propter iuſtitiam.

Item Grego. Uenantio epi=ſcopo.

¶ Nõ eſt mũdus a ſanguine ſubiectorum, qui dei cõſilium illis non annũciat.

EPheſijs Paul⁹[n] dicit: Mũde ſunt man⁹ mee a ſanguine[o] oĩm veſtrũ. nõ eñ ſubterfugi quo minus annun=ciare[p] omne cõſiliũ dei vobis.

recta via, quia infeſtabanẽ a ſuis ſubditis. ſed dicit ana=cletus ꝙ propter hoc a predicatione ceſſare non debent, et a recta emulatione, id eſt dilectione: quia beati q̃ per=ſecutionem patiuntur propter iuſtitiam.

k ¶ Perdant. id eſt confundant.

l ¶ Emulatione. Id eſt dilectione. Unde not. verſum qui valet ad mul=tas expoſitiones. Emulor inflatur, amat, inuidet, ac imitatur. Bar.

Emu=lor va=ria ſi=gnifica=ta hꝫ.

m ¶ Recedere. no=ta ꝙ propter ſub=ſannationẽ vel p=ſecutionẽ non ceſ=ſabit doctor a do=cẽdo, vel prelatus a predicando: vt hic, ⁊.xj.q.iij. noli=te. quia etſi illi non proficiant, tamen ipſe faciat qð ſuuꝫ eſt: vt.xlvij. diſtin. quod apud nos. et xxiij. qõe.iiij. ſicut non eſt. nec obſtat ꝫ.capi.ꝑxi. vbi di=cit ꝙ prudẽter de=bemus eludere ta=les. nec etiaꝫ illud ob.xxiiij.qõ.iij. di=xit apoſtolus. vbi dicit, hereticũ ho=minẽ poſt primã ⁊ ſecundã correctio=nem deuita. quia vtrunqꝫ illoꝝ ob=tinet in ſecretiori=bus fidei, que non debemus pande=re illis. ſed ab illis que faciunt ad cor=rectionem, nunq̃ꝫ ceſſandum eſt: vt j.q.vij. conuenien=tibus. Joan. Ho=die autem ſi heretici non corrigantur, ſtatim tradendi ſunt curie ſeculari ad puniendum. ſi autem corrigãtur, et iurent ſtare mandato eccleſie: in perpetuo carcere de=bent detrudi ad agendam penitentiam: vt extra de he=reti.ca.pe. Bar.

Prela=tus pro=pter p=ſecutio=nem nõ deſerat pdica=tionẽ.

iij. ps.

Mat. v.

Actu. xx.f.

g ¶ Prudenter. transferendo nos callide ad alienam materiam: cum nec ipſi debeant alieni regni ſcrutari ar=cana. C. de commer. mercatores. ⁊ extra de elec. ꝙ ſicut. immo ſubtili ingenio debemus a barbaris extorquere aurum: vt. C. de commercijs. l.ij. et.xiiij.qõ.iiij. ab illo. et q.v.ca.dixit.

h ¶ Eludere. Nota dolũ eſſe bonum cõtra hoſtem. ſic xxij.q.ij. vtilem. et.ff. de do.l.j.

i ¶ Penuria. Argu. contra.j.xxiiij. queſtione.iij. cum quibus.

Dic ꝙ ibi lo=quiẽ de hereti=cis dã=natis: hic de occultĩ. Uel dic ꝙ cum eos poſ=ſum⁹ lo q̃ ſpraꝫ ad ea q i=pit eos reduce=re ad fi=dem: vt not.j.c. ꝑu.ar.

SCimus. Hec eſt tertia pars huius diſtin. in qua dicitur ꝙ ſi prelati non corrigunt ſuos ſubditos, ſanguis ſubditorum de prelatorum manibus requireẽ. Si autẽ faciamus qð in nobis eſt: nõ imputaẽ nobis ma=litia ſubditoꝝ. ⁊ hoc ꝓbat per iſta tria ca. Jo. de fan.

¶ Caſus. Quidam prelati ceſſabant a correctione, et a

EPheſijs. ¶ Caſus. Uenãtius epiſcopus ſuos ſub=ditos corrigere nolebat vel negligebat. de quo eũ Grego. reprehendit: quia peccata ſubditorum niſi eos corrigat, ſibi imputantur. et hoc probat authoritate Pauli: et quia paſtor videtur occidere delinquentes ni=ſi eos corrigat.

n ¶ Paulus. in actibus apoſtolorum. xx. ca.

o ¶ A ſanguine. id eſt a peccato.

p ¶ Annunciarẽ. Arg. ꝙ ſi p te nõ ſtat aliq̃d q̃ minus fiat non eſt tibi imputandum: vt.xxxiiij.q.ij. admonere. et.xlvij. diſtin. cap. vlti. et.§. neceſſe. et. C. de inſti. et ſub=ſti.l.j. Argu. contra. extra de eo qui mit. in poſ. cauſa rei ſer.ca.j. Joan. Sed certe ibi ſtetit non per petentem poſ=ſeſſionem. ff. de regu. iur.l. culpa. Bar.

Impu=tãdum non eſt ei per quẽ nõ ſtat.

a ¶ Mundus. Argu. a deſtructione antecedentis: vt xxiiij.q.ij.ſane.
b ¶ Tacendo.j.lxxxiij.diſt.error.
Diſpenſatio.¶ Caſus. In hoc cap. Nicolaus papa reprehendit prelatos qui nolunt corrigere ſubditos, et predicare: quia ve erit eis ſi verba celeſtis ſeminis non predicauerint, et non ſparſerit in ſubiectos. et hoc probat authoritate Pauli. Preterea ſicut magnum eſt periculum prelatis ſilere: ſic periculoſum eſt ſubditis nō obedire.
iiij.ps.
c ¶ Ve.al's veh. ſcilz eterna mors. xj.q.iij.ve qui.
d ¶ Et clamet. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius? s. vj. diſti. ſed penſandum. Vel dic clamet predicando: vel ſe timere eternā damnationem.ſm h.
e ¶ Quanto magis. Arg.a maiori vt.xxxij.qōne.v.ſi paulus.viij.qōe.j.ſi ergo tantus.
f ¶ his. Id eſt ſubditis.
g ¶ Parere. Id eſt obedire.
¶ Pariter.¶ Dictum eſt ſupra in c.i mādatis.q ſecreta fidei nō ſunt hereticis reuelanda. Nūc vero dicit Gratianus q idē eſt de catholicis indignis et non intelligentibus.ſi aūt ſecus fiat,non fit ad eorum vtilitatem:ſed potius ad oſtentationem, vel adulationem,vel ſcientie iactationem, vel propter loquacitatem incautam. Et hoc probat per expoſitionem Beati immaculati. Ex quibus omnibus patet q ſi prelatus in predicādo diſcretionem non ſeruat,tanq̄ torto naſo.i.diſcretione carens ſacerdotis officio videtur indignus.
† Ad idē.v. qō.v.q̄ ḡbulat. ff.de capti. et poſtli. reuer. i bello. .§.ſcte. i aut. d eq̄.do. .§.hinc igr.i fi. Archi.
h ¶ Irreuocabile. horatius. Nam ſemel emiſſum manet irreuocabile verbum.ex de verb.ſigni.forus.et Ouidius. Neſcit vox miſſa reuerti. Iuxta illud. Vox emiſſa ſemel:irreditura volat.†
i ¶ Torto.j.diſt.xlix.ca.j. hinc etenim naſum cōparat diſcretioni:quia per eum perpenditur odor et fetor.
Cum autem.¶ hec diſtinctio diuiditur in tres partes:in quarum prima probat de temperantia gule.et hoc probat per quatuor authoritates ſanctorū patrū.Secūda ibi:Multis.Tertia ibi,Nō opz.Io.de fan.

Mūdus [a] ergo a ſanguine eorum nō eſſet,ſi eis dei cōſiliū annūciare noluiſſet: qr cū increpare delinquentes noluerit,eos proculdubio tacendo [b] paſtor occidit. Item Nicolaus pa.

Eterne dānationis penas incurrit predicator qui ſemen verbi dei non ſpargit.

Diſpēſatio eſt nobis celeſtis ſeminis iniūcta: ve [c] ſi nō ſparſerimus: ve ſi tacuerimus. qd cū electionis vas formidet et clamet [d]: q̄to magis [e] cuilibet exiguo metuēdū eſt? proinde ſicut nō leue diſcrimen incūbit pōtificibus ſiluiſſe qd congruit,ita his [f] (qd abſit) nō mediocre piculū eſt q̄ cum debeant parere [g] deſpiciunt. Pariter q̄q3 obſeruare dz ſacerdos ne indignis et nō intelligentibus ſecreta myſteria ſua predicatiōe reſerare incipiat. Qui eni ea docet que ab auditoribus nō valēt intelligi:non ad eorum vtilitatem, ſed ſui oſtētationē facit. Unde in expoſitione Beati immaculati, dicitur. Uitium animi eſt indignis ſecreta vulgare.quod fit vel loquacitate incauta, dum ſine iudicio volat irreuocabile [h] verbum: vel adulatione,vt ei placeat † cui ſecreta reuelat: vel iactatione ſcientie,vt plura ſcire videatur. In quibus omnibus profecto datur intelligi quāta debet eſſe diſcretio in predicatiōe ſacerdotis: qua ſi forte caruerit,tanq̄ torto [i] naſo ſacerdotalis officij iudicatur indignus.

¶ Diſtinctio.xliiij.

Cum autem vinolentus eſſe prohibetur,gule intēperantiā nequaq̄ habere permittitur. neq3 enim ebrietas prohibetur, et voracitas permittitur. vtrumq3 [k] enim inter opera tenebrarum apoſtolus cōmemorat ſcribens Romanis: Non in comeſſationibus et ebrietatibus. ventris nanq3 ingluuies ad luxuriā prouocat facile,et oē opus bonū diſſoluit vn̄ Hiero. Uenter et genitalia ſibimetipſis vicina ſunt: vt ex vicinitate mēbrorum, cōfederatio intelligatur vitiorum. Hinc nabuzardā prīceps coquorum muros hierl'm deſtruxiſſe legitur: qr venter cui multitudo coquorum deſeruit, edificia virtutum ad ſolum redigit. Sacerdos itaq3 de altari viuere [l],non luxu-

¶ Caſus. Supra in.xxxv.diſtinct.dictum eſt q ſacerdos non debet eſſe vinolentus: ſed quia comeſtio et voracitas ebriatati ſunt coherentia, ideo prohibetur in hac xliiij.diſt. voracitas et gule intemperantia. Et probatur tribus rationibus. Prima eſt,quia comeſſatio et ebrietas ab apoſtolo enumerantur inter opera tenebrarum,dicente. Non in comeſſationibus etc. Secunda eſt: quia ventris ingluuies facile prouocat ad luxuriam: et omne opus bonū diſſoluit. Tertio probat exemplo nabuzardam, qui deſtruxit muros hierl'm qr ei multitudo coquorū deſeruiuit. Sunt autē comeſſationes noxie non ſolū ſacerdotibus ſed etiā laicis: qui dies feſtiuos ſe celebrare nō putant, niſi comeſſationibus deſeruiant.
¶ Cum autē. hec diſ.ſpectat ad tertium ca. apoſtolice regule,que tractata eſt.xxxv.diſ. oportet ordinandum eſſe non vinolentum, ſz ſobriū. ſed non tractauit ibi niſi de ſobrietate potus: ideo reſumit eam hic, et tractat de tēperātia et ſobrietate cibi. Annectit q laici et clerici qui faciunt magna conuiuia cauſa laſciuie,delinquunt. † Item addit q clerici nō debēt comedere vel bibere in tabernis.niſi neceſſitas cogat.‡ Deinde dicit q cibum clericorum ſemper precedet et ſequetur oratio. Item q in ſacerdotali cōuiuio ſemper debet legi lectio ſacre ſcripture.
k ¶ Utrumq3 enim. Argu.q vno prohibito vel permiſſo,idem erit in connexo ſibi: vt ſupra diſtinct.iiij.deniq3.et.j.qōne.j.ſicut chriſtus. Et eſt hic argumen.q ſi papa vel epiſcopus ſcienter aliquem ordinat, videtur reſtituere ipſum fame,† cum fama et ſacerdotium ſibi ſunt annexa. Joannes. Quod falſum eſt: vt extra de ſchiſma.ca.ij.vbi dicitur q probare debet ſecum fuiſſe diſpenſatum. Bartho.
l ¶ De altari viuere. Sufficere debet ergo clerico q viuat,id eſt ſola neceſſaria habeat: et arctatur illa neceſſitas tantum ad victum et veſtitum: ‡ vt.xij.qōne.j. epiſcopus. Qualiter tamen hoc intelligendum eſt,dixi xxj.q.j.cap.j.